

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

Het kabinet heeft op Prinsjesdag 2021 aangekondigd om € 6,8 miljard extra uit te geven aan een pakket aan maatregelen voor het klimaat. Deze middelen zijn bedoeld om uitvoering te geven aan het Urgenda-vonnis en het realiseren van doelstellingen uit het klimaatakkoord. Als onderdeel van het pakket aan maatregelen wordt er € 525 miljoen ter beschikking gesteld voor het versneld verduurzamen van maatschappelijk vastgoed. Van dit budget gaat € 340 miljoen euro naar een subsidieregeling voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, die in drie tranches zal lopen van halverwege 2022 tot halverwege 2024. Er is €17 miljoen van de €525 miljoen geormerkt als intensivering van het al lopende ontzorgingsprogramma voor maatschappelijk vastgoed eigenaren.

Het lopende ontzorgingsprogramma is 12 juni 2020 aangekondigd door de minister in de Kamerbrief (kenmerk 2020-0000348556) omtrent de uitwerking van de maatregelen Urgenda gebouwde omgeving. Met het ontzorgingsprogramma worden kleine maatschappelijke vastgoedeigenaren begeleid tot het moment van aanbesteding omtrent maatregelen om vastgoed te verduurzamen. De 12 provincies van het land hebben via een specifieke uitkering (SPUK) eind 2020 ieder circa €2 miljoen ter beschikking gekregen om een programma vorm te geven in de provincie. De huidige programma's lopen af op 1 januari 2024.

Met de nieuwe SPUK worden de volgende aanpassingen beoogd:

- Het verdelen van de extra middelen van €17 miljoen over provincies via nieuwe verdeelsleutel
- Het aanpassen en verbreden van de doelgroep ten opzichte van de huidige regeling
- Het bepalen van de looptijd van de regeling tot 1 januari 2025

2. Wie zijn betrokken?

De doelgroep van dit ontzorgingsprogramma zijn kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren in onder meer het gemeentelijk vastgoed, primair en voortgezet onderwijs, de zorg en culturele instellingen. Zij kunnen begeleid en geadviseerd worden bij de verduurzaming van hun vastgoed. Bij de uitvoering van de provinciale ontzorgingsprogramma's zullen, naast de provincies zelf, adviseurs en bedrijven worden betrokken die zich richten op duurzaamheid in de gebouwde omgeving.

Bij het landelijke ondersteuningsprogramma, uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), zullen ook de kennispartners van het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed worden betrokken.

Voorts zijn het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) betrokken.

3. Wat is het probleem?

Een terugkerend knelpunt uit de sectorale routekaarten t.b.v. maatschappelijk vastgoed is het gebrek aan kennis en/of capaciteit bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren om hun vastgoed te verduurzamen. Uit onderzoek blijkt dat zonder ondersteuning en begeleiding op maat van deze doelgroep de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed in verschillende sectoren en op veel plaatsen in het land onvoldoende op gang komt. Versnelling en opschaling van verduurzaming in het maatschappelijk vastgoed is nodig, met het oog op CO₂-reductiedoelstellingen op de lange (Klimaatakkoord) en korte (Urgenda-vonnis) termijn.

4. Wat is het doel?

Het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed richt zich op het begeleiden van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van hun vastgoed tot aan het moment van aanbesteden van de maatregelen ter verduurzaming. Daarnaast richt het programma zich op het delen van opgedane regionale kennis en ervaring tussen provincies en in het landelijke Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed. Het overkoepelende doel van het programma betreft het door middel van ontzorgen bereiken van een versnelling en opschaling van verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Als maatschappelijke vastgoedeigenaren niet extra ondersteund worden met financiële middelen worden zij niet in staat gesteld om afspraken uit het Klimaatakkoord na te komen en klimaatdoelstellingen te realiseren. Deze urgentie hiervan is via de Miljoenennota benadrukt door hier specifieke financiële middelen voor te reserveren.

Maatschappelijk vastgoedinstanties zijn geen onderdeel van een commercieel vastgoedsysteem, waardoor zij investeringen kunnen terugverdienen door hogere huren. Maatschappelijk vastgoed instanties kunnen ook via de energierekening niet alle maatregelen terugverdienen, enerzijds omdat ze vaak goedkoop energie inkopen, anderzijds omdat de beoogde maatregelen die maatregelen zijn met een langere terugverdientijd en die zelfs een onrendabele top kennen.

6. Wat is het beste instrument?

Er wordt net als bij het lopende ontzorgingsprogramma gekozen voor de financiering van provinciale ontzorgingsprogramma's. Uit onderzoek naar vergelijkbare programma's in andere Europese landen (ERAC/RVO) blijkt een decentrale insteek een belangrijke succesfactor, omdat hiermee de majeure opgave van het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed 'behapbaar' wordt gemaakt, aangesloten kan worden op regionale structuren en op langere termijn toegang kan worden gezocht tot Europese financiering.

Potentiële uitvoerders van de decentrale ontzorgingsprogramma's zijn de provincies. Provincies hebben goed zicht op regionale opgaven zoals groei/krimp, de regionale RESsen en een overzicht van warmteplannen van gemeenten binnen de provincie. Bovendien zijn zij beter in staat om regionaal te verbinden en kennisuitwisseling te faciliteren dan gemeenten.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu

Dit programma beoogt CO₂-reductie met de positieve gevolgen daarvan, zoals het tegengaan van klimaatverandering en het verschonen van de leefomgeving. Ook verbetert het de waarde van maatschappelijk vastgoed in Nederland. Gebruikers van maatschappelijk vastgoed gebruiken een duurzamer pand, zoals frisse scholen en gezondere zorginstellingen. De lokale en regionale bedrijvigheid wordt gestimuleerd met aanbestedingen. De lokale overheid kan beter de voorbeeldrol vorm geven. De Rijksoverheid voldoet eerder aan de doelstellingen en aan de uitspraak in de klimaatzaak

De gebruikers van maatschappelijk vastgoed kunnen baat hebben bij de ontzorging, doordat zij (mits de maatregelen door de vastgoedeigenaar worden uitgevoerd) in verduurzaamde, frissere gebouwen onder meer les en zorgverlening kunnen krijgen en kunnen sporten en recreëren. Aangezien het om specifieke uitkeringen aan provincies gaat, brengt de regeling geen administratieve lasten voor burgers met zich mee.

Bedrijven die zich richten op advisering over duurzaamheid in de gebouwde omgeving kunnen mogelijk een rol spelen in de provinciale ontzorgingsprogramma's. Aangezien het om specifieke uitkeringen aan provincies gaat, brengt de regeling geen administratieve lasten voor bedrijven met zich mee.

Overheid:

Gemeenten: kleine gemeenten vallen onder de doelgroep van het ontzorgingsprogramma. Zij kunnen begeleid en geadviseerd worden bij de verduurzaming van hun vastgoed. Aangezien het om specifieke uitkeringen aan provincies gaat, brengt de regeling geen administratieve lasten voor gemeenten met zich mee.

Provincies: de regeling brengt bestuurlijke en administratieve lasten voor provincies mee, aangezien zij een aanvraag moeten schrijven om in aanmerking te komen voor onderhavige specifieke uitkering.

Rijk: voor de tweede tranche van het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed is in totaal € 18.000.000 euro beschikbaar. Hiervan is in totaal € 17.000.000 beschikbaar voor specifieke uitkeringen aan provincies. Daarnaast is € 1.000.000 beschikbaar voor de inrichting en uitvoering van het landelijke ondersteuningsprogramma door de RVO.